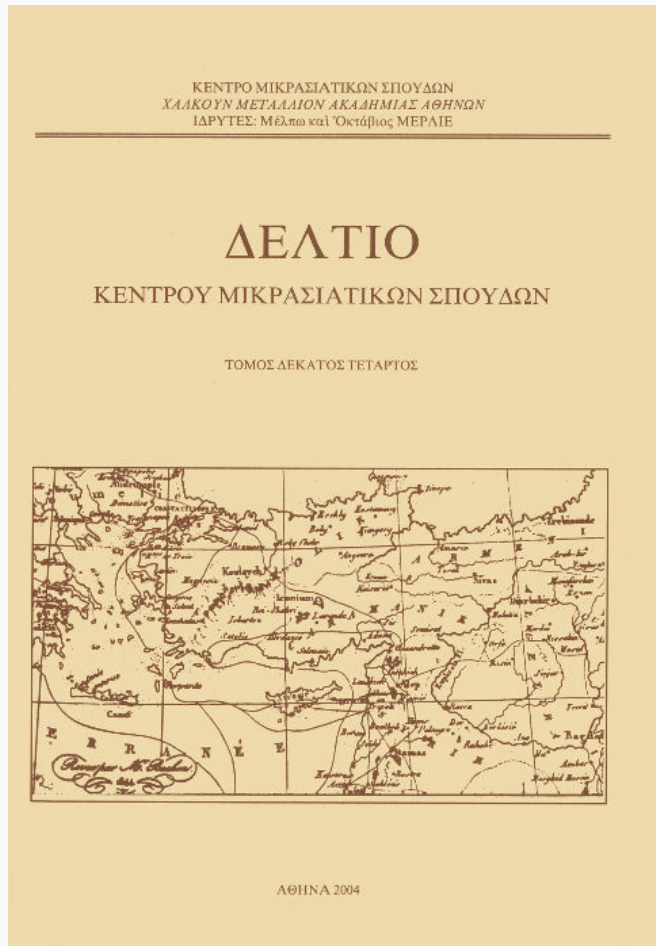

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 14 (2004)

Αγλαΐα Αγιουτάντη: (1912-1999)

Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου

doi: [10.12681/deltiokms.295](https://doi.org/10.12681/deltiokms.295)

Copyright © 2015, Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου Μ. (2004). Αγλαΐα Αγιουτάντη: (1912-1999). *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 14, 354–359. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.295>

ΑΓΛΑΪΑ ΑΓΙΟΥΤΑΝΤΗ*
(1912-1999)

Με ιδιαίτερη συγκίνηση βρίσκομαι ξανά, έπειτα από πολλά χρόνια, στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. Μπορεί ό χώρος να μην είναι ίδιος με αυτόν, στον οποίο έζησα και εργάστηκα, μπορεί οι παλιοι συνεργάτες, δεμένοι άμεσα με τη Μικρά Άσία, να έχουν πιά οι περισσότεροι εκλείψει, αλλά τó έργο τού Κέντρου είναι πάντα τó ίδιο, ίδια ή αποστολή του. Εύχαριστώ τόν γενικό γραμματέα Κύριο Πασχάλη Κιτρομηλίδη και τó Διοικητικό Συμβούλιο, πού μου έδωσαν τήν εύκαιρία να τιμήσω τή μνήμη τής Άγλαίας Άγιουτάντη, ή όποια ύπήρξε για μένα πάντοτε πολύ προσφιλής, και να επικοινωνήσω με τó Κέντρο και τούς συνεργάτες του:

Όταν τελειώνοντας τις σπουδές μου στο Πανεπιστήμιο Άθηνών, ανέλαβα να εργαστώ στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στο τμήμα χειρογράφων και έγγραφων, βρέθηκα σε ένα περιβάλλον έντυπωσιακά συγκινητικό για τήν πίστη και τήν άφοσίωση τών συνεργατών του στην αποστολή τους. Παλαιά και νεώτερα μέλη, τά περισσότερα μικρασιατικής καταγωγής, διαπνέονταν από τήν ίδια λαχτάρα να προφτάσουν να συλλέξουν και να διασώσουν, πριν χαθί, και τήν πιο μικρή ένδειξη, πού θά μπορούσε να συμβάλει στην ανασύνθεση τής ιστορίας και τής ζωής αυτών τών χαμένων πατρίδων. Ή θητεία μου στο επιστημονικό αυτό ίδρυμα ήταν για μένα μαθητεία και μύηση μαζί: μαθητεία πού με βοήθησε πολύ να προσεγγίσω, όσο βέβαια μου ήταν δυνατό, τά προβλήμα-

* Κείμενο όμιλίας στην τιμητική εκδήλωση πού αφιέρωσε τó Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στη μνήμη τής Άγλαίας Άγιουτάντη στις 19 Άπριλίου 2000.

τα του νεώτερου Μικρασιατικού Έλληνισμού· μύηση σε ένα ιδανικό, σ' αυτό που πρέπει να είναι για τον επιστήμονα το έργο και η αποστολή του. Στην προσπάθειά μου αυτή πολύτιμη υπήρξε η παρουσία και η ενθάρρυνση της Άγλαίας Άγιουτάντη.

Η Άγιουτάντη δεν ήταν Μικρασιάτισσα. Γεννήθηκε στη Βάρνα της Βουλγαρίας, την αρχαία Όδησσό, μια πόλη του Εύξεινου Πόντου με βαθιές ελληνικές ρίζες, με ένα άλλοτε πολυάριθμο και δραστήριο ελληνικό πληθυσμό, με ζωντανή την ελληνική παράδοση, που ακόμη και τώρα διασώζει μνήμες ελληνικές· μια πόλη που για περισσότερες από δύο χιλιετίες, από την αρχαιότητα στο Βυζάντιο, από τη βουλγαρική κυριαρχία στην Τουρκοκρατία, διατήρησε την ελληνικότητά της ως τις αρχές του 20ού αιώνα - παρά τις πολιτικές αλλαγές, τους πολέμους, τις κατακτήσεις και τις πολλαπλές καταστροφές. Με τη συνθήκη όμως του Neuilly το 1919, που καθόρισε την ανταλλαγή των πληθυσμών ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία, χιλιάδες Έλληνες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις εστίες τους. Αυτή την ελληνικότητα και την πίκρα του ξεριζωμού κουβαλούσε μέσα της η Άγλαία Άγιουτάντη, όταν γνώρισε την Κωνσταντινουπολίτισσα Μέλπω Λογοθέτη-Μερλιέ και αποφάσισε να εργαστεί κοντά της. Αυτό το συγκλονιστικό συναίσθημα της χαμένης πατρίδας τη συνέδεσε άμεσως με τη Μερλιέ και το έργο της.

Η Άγλαία Άγιουτάντη δεν ήταν ιστορικός ή λαογράφος, ήταν μουσικολόγος. Είχε μια ευρύτατη μουσική παιδεία και ευαισθησία καλλιτεχνική· είχε κάνει λαμπρές σπουδές κοντά σε κορυφαίους μουσικολόγους: στη Βιέννη είχε δάσκαλο τον Welles και στην Κοπεγχάγη υπήρξε συνεργάτρια του Haeg. Κι αυτή η μουσική παιδεία ήταν ένας ακόμη κρίκος που τη συνέδεσε με τη νεοελληνίστρια και μουσικολόγο Μέλπω Μερλιέ, η οποία, όπως είναι γνωστό, είχε αρχίσει το έργο διάσωσης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και της λαϊκής παράδοσης με την ίδρυση του Μουσικού Λαογραφικού Αρχείου. Άλλα για τις μουσικολογικές μελέτες της γενικότερα και για τη συμβολή της στο έργο του Αρχείου, όπου εργάστηκε η Άγιουτάντη από το 1939, θα μιλήσει ο μουσικολόγος κύριος Μάρκος Δραγούμης, πολύ πιο άρμόδιος από μένα. Με αυτή την πνευματική και ψυχική προετοιμασία η Άγιουτάντη έγινε συνεργάτρια της Μερλιέ, ενστερνίστηκε το έργο της και άφοσιώθηκε ολοκληρωτικά στην πραγματοποίησή του αυτού του ιδανικού.

Αυτές τις δύο σπάνιες Έλληνίδες τις συνέδεε βαθιά φιλία. Είχαν και οι δύο την ίδια άφοσωση στη δουλειά τους, την ίδια ευαισθησία για την τέχνη και τους ανθρώπους, την ίδια πίστη στο ιδανικό τους. Η Άγιουτάντη έτρεφε απέρριπτο θαυμασμό για τη Μερλιέ και πίστη στο δραμά της. Και η Μέλπω αγαπούσε την Άγλαία και ένιωθε βαθύτατη εκτίμηση στις ικανότητες και στην

ἀκεραϊότητα τοῦ χαρακτήρα της. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος στὸν ὁποῖο μπορούσε ἀνεπιφύλακτα πάντοτε νὰ στηρίζεται. Καὶ αὐτὸ διατηρήθηκε ὡς τὸ τέλος, ὡς τὰ τελευταῖα πικρὰ χρόνια.

Δὲν θὰ μπορούσα νὰ μιλήσω γιὰ τὴν Ἀγλαΐα Ἀγιουτάντη, γιὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν προσφορά της, χωρὶς νὰ ἀναφερθῶ, μὲ κίνδυνο βέβαια νὰ ἐπαναλάβω πράγματα γνωστά, στὴ Μέλπω Μερλιέ καὶ στὸ ἔργο τοῦ Κέντρου, στὸ ὁποῖο ἡ Ἀγιουτάντη ἀφιέρωσε ὅλη τὴ δημιουργικὴ δραστηριότητά της.

Ἡ Μέλπω Μερλιέ, μέσα ἀπὸ τὴ συλλογὴ ὑλικῶν γιὰ τὸ Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο, εἶχε συλλάβει ἓνα ὄραμα: νὰ καταγράψει τὶς ἀναμνήσεις τῶν προσφύγων γιὰ τοὺς χαμένους τόπους, τὴ ζωὴ τους, τὴ γλώσσα, τὶς παραδόσεις, τὰ τραγούδια τους - ὅσο ἀκόμη οἱ ἀναμνήσεις ἦταν μέσα τους ζωντανές- καὶ νὰ διασώσει τὴν πνευματικὴ κληρονομιά τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἔργο τεράστιο, ποὺ ἀπαιτοῦσε πολὺ μόχθο καὶ αὐταπάρνηση, ἀλλὰ καὶ τεχνικὴ ὑποστήριξη καὶ ἐξοδα μεγάλα, καὶ ποὺ ἀναμφίβολα δὲν θὰ μπορούσε νὰ υλοποιηθεῖ χωρὶς τὴν ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ συμπαράσταση καὶ ἀποτελεσματικὴ βοήθεια τοῦ Octave Merlier, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φιλέλληνα καὶ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ὡς καθηγητῆς καὶ ἀργότερα ὡς διευθυντῆς τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου ἐργάστηκε μὲ ἀγάπη καὶ ἐμπνευση γιὰ τὴν ἀμοιβαία προβολὴ τοῦ πνευματικοῦ πλοῦτου τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἑλλάδας· ἡ προσφορά του στὸν Ἑλληνισμὸ καὶ στοὺς Ἑλληνες πνευματικούς ἀνθρώπους ὑπῆρξε ἀνεκτίμητη. Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἰδρύθηκε τὸ 1930, ἀλλὰ ἡ πιὸ σημαντικὴ καὶ δημιουργικὴ ἐποχὴ του ἄρχισε κυρίως μετὰ τὸν πόλεμο, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴ τοῦ ζεύγους Μερλιέ ἀπὸ τὴ Γαλλία τὸ 1945.

Ἀπὸ τότε ἡ Μέλπω Μερλιέ μαζί μὲ τοὺς παλαιούς σεβάσιμους γέροντες Μικρασιάτες, ποὺ ἔφεραν μέσα τους ὅλο τὸν πλοῦτο τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ μαζί μὲ τοὺς ἄξιους συνεργάτες της, κατόρθωσε νὰ ἐπιτελέσει στὸ Κέντρο ἓνα τεράστιο ἔργο. Ὅσοι ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἔζησαν κοντά τους, δὲν μποροῦν νὰ ξεχάσουν τὴ δημιουργικὴ φλόγα καὶ τὸ πάθος ποὺ τοὺς κατεῖχαν καὶ τὴν αὐταπάρνηση ποὺ ἔδειχναν γιὰ νὰ ἐπιτύχει ἡ προσπάθειά τους. Θυμᾶμαι μὲ συγκίνηση καὶ συχνὰ μὲ νοσταλγία τὴ φιλικὴ καὶ ζεστὴ ἀτμόσφαιρα στὸ φιλόξενο σπίτι τοῦ ζεύγους Μερλιέ, ἓνα σπίτι-ἐργαστήριο καὶ σπουδαστήριο μαζί, ἓνα σπίτι γεμάτο σπουδαῖες παρουσίες καὶ σπάνιες μνημεις, ἐνὸς Παλαμᾶ, ἐνὸς Σικελιανοῦ καὶ ἄλλων, μιὰ ἐστία πνευματικὴ, ἀπὸ ὅπου περνοῦσε τότε ὅλη ἡ πνευματικὴ Ἀθήνα, ἀλλὰ καὶ ξένοι ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχνες. Ἐκεῖ γύρω ἀπὸ ἓνα τραπέζι, ἡ Μέλπω Μερλιέ, μὲ τὴν παρουσία συχνὰ τοῦ Octave Merlier, ὁ Διονύσιος Ζακαυθνός, ὁ Κωνσταντῖνος Δημαρᾶς, ὁ Σταμάτης Καρατζᾶς, ὁ Δημήτρης Πετρόπουλος, ὁ Δημήτρης Λουκάτος, ὁ Μιχαὴλ Σακελλαρίου, ὁ

Roger και η Τατιάνα Μιλλιέξ και άλλοι, και βέβαια η Άγλαϊα Άγιουτάντη, συζητούσαν με τους συνεργάτες του Κέντρου για όλα τα θέματα που τους απασχολούσαν, από τα πιο μικρά τεχνικά ζητήματα δουλειάς ως τις γενικές κατευθύνσεις και τον προγραμματισμό και ως τα πιο μεγάλα προβλήματα, έλληνικά και διεθνή, που πρόβαλαν έπιτακτικά αυτή τη δύσκολη και συνεχώς μεταβαλλόμενη αλλά πολύ γόνιμη εποχή.

Σ' αυτό το έμπνευσμένο περιβάλλον εργάστηκε και σ' αυτό εντάσσεται η γεμάτη αυταπάρηση προσφορά της Άγιουτάντη. Έχοντας βαθιά πίστη στην αποστολή ενός έργου πραγματικά εθνικής σημασίας, αφιέρωσε σ' αυτό όλη τη δραστηριότητα και τις αναμφισβήτητες ικανότητές της, περιορίζοντας και σιγά-σιγά εγκαταλείποντας τα προσωπικά της μουσειακά ενδιαφέροντα, τις προσωπικές της φιλοδοξίες και τις ήδη πολύ έπιτυχημένες μουσικολογικές της μελέτες και έρευνες. Είναι χαρακτηριστικό ότι η ίδια δεν άφησε συγγραφικό έργο σχετικό με την αποστολή του Κέντρου, καθώς ενδιαφέρθηκε να στηρίξει με όλες τις δυνάμεις της το έργο του.

Από το 1951 που εντάχθηκε στο Κέντρο η προσφορά της ήταν πάντα ουσιαστική και υπεύνη. Στην πραγματικότητα είχε αναλάβει μεγάλο μέρος του συντονισμού και της οργάνωσής του, πριν ακόμη γίνει ύποδιευθύντρια. Η Άγλαϊα Άγιουτάντη συνδυάζε την αυστηρότητα του υπεύθυνου για την όμαλή λειτουργία του Κέντρου άτομου με τη συμπάθεια και τη στοργή για τον καθένα από τους συνεργάτες του. Το έργο της ήταν αναμφίβολα δύσκολο, θά έλεγα μερικές φορές άχαρο: έπρεπε να έποπτεύει, ακόμη και να έλέγχει, πάντα με την ευγένεια που την χαρακτήριζε, τις ποικίλες δραστηριότητες και έκδηλώσεις των συνεργατών, ώστε να εφαρμόζονται σωστά στην πράξη τα όραματα, οι έμπνεύσεις και οι αποφάσεις, που ύπό τη διεύνηση της Μέλπως Μερλιέ λαμβάνονταν σε συνεδριάσεις ή σε ειδικές συνεργασίες ή που η πορεία της δουλειάς και ο προγραμματισμός το απαιτούσαν. Η Άγιουτάντη έκτελούσε αυτή την αποστολή αποφασιστικά και πάντα με χαμόγελο. Ήταν κατ' έξοχήν άνθρωπος του καθήκοντα, αυστηρή με τον έαυτό της, γι' αυτό και με τους άλλους -θα έλεγα μάλιστα περισσότερο με τον έαυτό της από ό,τι με τους άλλους-, πάντοτε παρούσα εκεί όπου η εργασία την καλούσε, σε βάρος καμιά φορά της προσωπικής της ζωής, ακόμη και της παρουσίας της κοντά στον αγαπημένο της σύζυγο, τον εκλεκτό έπιστήμονα και χαριτωμένο άνθρωπο Άνδρέα Άγιουτάντη.

Η Άγλαϊα Άγιουτάντη είχε μια έμφυτη άρχοντιά και πηγαία ευγένεια. Τη θυμάμαι πάντοτε ντυμένη με κομψή απλότητα να μεταδίδει αυτή την αίσθηση της πίστης και της σταθερότητας. Τη θυμάμαι στον απογευματινό καφέ στο ζεστό σπίτι των Μερλιέ, φιλική και εγκάρδια, να παρεμβαίνει για να βοη-

θήσει και να αναθερμάνει μια συζήτηση. Τη θυμάμαι πολύ διακριτική στις συχνά μακρότατες και καμιά φορά δύσκολες συνεδριάσεις του Κέντρου - όπου καλούνταν όλοι ή όρισμένοι συνεργάτες, ανάλογα με τα προς συζήτηση θέματα -, να δίνει διευκρινίσεις, πάντα με συγκεκριμένα στοιχεία, να ενημερώνει, όσες φορές τής τὸ ζητούσαν, να κρατᾶ σημειώσεις και, αν χρειαζόταν, να τηρεῖ τις ισορροπίες. Τη θυμάμαι αποφασιστική και πάντα καλά προετοιμασμένη, με τὰ δελτία της και τὸ σχετικό ὕλικὸ σὲ πρώτη ζήτηση, στις πολὺ ἐνδιαφέρουσες τακτικὲς συνεργασίες με τὴ χαρτογραφικὴ ὑπηρεσία γιὰ τὸν ἱστορικὸ χάρτη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἓνα ἔργο μακρᾶς πνοῆς, πολυτιμότητα, ποὺ ὅταν ὀλοκληρωθεῖ θὰ προσφέρει πολλὰ στὴ γνώση μας γιὰ τὸν τόπο, τὴ γεωγραφία και τὴν ἱστορία του. Ἡ ἐργασία γιὰ τὸ χάρτη, ἀπὸ τις πιὸ μεγάλες ἐνότητες και τομὲς ὡς τὴν πιὸ μικρὴ του λεπτομέρεια, ἀπαιτοῦσε μεγάλη προετοιμασία, ἔρευνα σὲ βιβλίο, πολλαπλὲς γνώσεις, συνδυαστικὴ ἱκανότητα και ἀκρίβεια· και ἓνα πολὺ σημαντικό μέρος της εἶχε ἐπωμιστεῖ ἡ Ἀγιουάντη. Τη θυμάμαι ἀκόμη νὰ προσπαθεῖ με πολλὴ ἐπιμονὴ ἀλλὰ και με συμπάθεια και εὐαισθησία νὰ μυήσει τοὺς νέους συνεργάτες στὸ ἔργο και τὴν ἀποστολὴ τοῦ Κέντρου· μεθοδική, ὀργανωτικὴ και συστηματικὴ και ἔχοντας τὴ μανία τῆς τελειότητας, νὰ ἐπιμένει πολὺ σὲ θέματα μεθόδου και σωστῆς παρουσίας τοῦ ὕλικου, εἴτε αὐτὸ ἀφοροῦσε μιὰ εὐρύτερη σύνθεση και τὴν ἔκδοση ἐνὸς βιβλίου, εἴτε τὴ συλλογὴ πληροφοριῶν, τὸ ἡμερολόγιο και τὴν καταγραφὴ ἀποστολῶν, εἴτε δακτυλογράφηση, καταγραφὴ και κατάταξη δελτίων. Τη θυμάμαι, ὁμως, ταυτόχρονα στοργικὴ και πολὺ ἀνθρώπινη νὰ παρηγορεῖ κάποιον συνεργάτη γιὰ μιὰ ἀποτυχία στὴ δουλειά του ἢ γιὰ λανθασμένη ἀντιμετώπιση στὴν ἔρευνα και τὴ συλλογὴ ὕλικου, ἀλλὰ και νὰ δείχνει ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ προσωπικά μας προβλήματα - γιὰ νὰ πῶ κάτι προσωπικό μου, με εἶχε βαθιὰ συγκινήσει τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον της, ὅταν ἀρρώστησε ἡ μητέρα μου. Κι ἀκόμη νὰ χαίρεται με τις ἐπιτυχίες μας, ὅπως και νὰ συμμετέχει με ἰδιαίτερη εὐχαρίστηση και με κάποια κριμμένη παιδικότητα στις μικρὲς διασκεδάσεις μας και τις φιλικὲς συναναστροφές, συμβάλλοντας οὐσιαστικά στὴν ὀργάνωσή τους.

Ἡ ἐργασία μου στὸ Κέντρο διακόπηκε, ὅταν ἔφυγα γιὰ σπουδὲς στὴ Γαλλία, δὲν διακόπηκε ὁμως ἡ ἐπαφή μου με τὸ Κέντρο και τοὺς συνεργάτες του. Οἱ ἀναμνήσεις μου ὡστόσο γιὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ εἶναι κάπως πικρὲς γιὰ τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους ποὺ σιγά-σιγά μᾶς ἐγκατέλειπαν και γιὰ τις δυσκολίες ποὺ ἀντιμετώπισε τὸ ἔργο τους. Ἡ δεκαετία τοῦ '60, με τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ Octave Merlier ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο, ἦταν ὀδυνηρὴ γιὰ τοὺς Μερλιὲ και γιὰ ὅσους ἐργάζονταν κοντά τους και στέρησε τὸ Κέντρο ὄχι μόνο ἀπὸ τὸν παραδοσιακὸ του χῶρο, ἀλλὰ και ἀπὸ τὰ βασικά του στηρίγματα. Θυμάμαι τις τελευταῖες

μας συναντήσεις με τη Μερλιέ και την Άγιουτάντη σε κάποια φιλικά γεύματα στη Μεγάλη Βρεταννία, όπου για ένα διάστημα έμεινε ή Μερλιέ έχοντας από καιρό αναγκαστεί να εγκαταλείψει το σπίτι της όδοϋ Σίνα, αλλά διατηρώντας πάντα την ίδια αγωνία για τη συνέχιση του έργου της. Η Άγλαία Άγιουτάντη ήταν πάντα κοντά της, να της συμπαραστέκεται διακριτικά και στοργικά. Η ίδια είχε έπωμιστεί ακόμη μεγαλύτερες εϋθύνες τα δύσκολα αυτά χρόνια και, μαζί με τους συνεργάτες και το Διοικητικό Συμβούλιο, κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες, ώστε έχει μόνο να διασφαλιστεί το πολύτιμο υλικό του Κέντρου, αλλά και να συνεχιστούν οι δραστηριότητές του και να διατηρηθεί ή ίδια ατμόσφαιρα πίστης και άφοσίσωσης, παρά τις τεράστιες αλλαγές.

Η τελευταία φορά που είδα την Άγιουτάντη ήταν στο δικό της σπιτικό, στο ώραϊο άρχοντικό της Νέας Σμύρνης. Πάντα φιλική και εγκάρδια, με αληθινό ενδιαφέρον για τη δουλειά και τη ζωή μου, ζούσε με την ανάμνηση τῶν τόπων και τῶν ανθρώπων που είχαν γεμίσει τη δική της ζωή. Μιλούσε για τὸν Άνδρέα, πὸν τῆς ἔλειπε πολὺ και πὸν ποτὲ δὲν μπόρεσε νὰ ξεπεράσει τὸν χαμὸ του· μιλοῦσε για τὸ ἔργο τοῦ Κέντρου και για τὴ Μέλπω Μερλιέ, πὸν εἶχε κι ἐκείνη πιά φύγει. Μιλοῦσε ἀκόμη για τὴ Βιέννη τῶν σπουδῶν και τῆς νιότης της...

Άγαπητοί φίλοι, προσπάθησα μέσα ἀπὸ τις ἀνάμνησεις μου, ἀπὸ τὴ γνωριμία και τὴ συνεργασία μου με τὴν Άγλαία Άγιουτάντη νὰ σκιαγραφήσω, ὑποτυπωδῶς βέβαια και πολὺ ἑλλειπτικά, τὴν προσωπικότητά της. Δὲν ξέρω ἂν κατόρθωσα νὰ ἀποδώσω κάποιες πτυχὲς τοῦ χαρακτήρα της και τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς της στο Κέντρο. Ἐγὼ κρατῶ πάντα με πολλὴ συγκίνηση τὴ θύμηση μιᾶς πολὺ ἀγαπητῆς μορφῆς, γεμάτης ἀρχοντιά και εὐαισθησία, πίστη και αὐταπάρνηση.

ΜΑΡΙΑ ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ